І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. в Ню Йорку: BArcly 7-4125

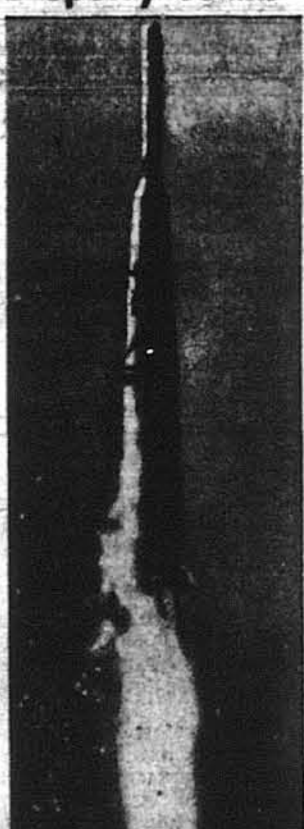
РІК LXVI. Ч. 153. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 11-го СЕРПНЯ 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 11, 1959 No. 153. VOL. LXVI.

РОЗМОВИ З СОВЄТАМИ АБО НЕМИНУЧА ВІЙНА — ЗАЯВЛЯЄ НІКСОН

Ню Йорк. — Під час показу фільму з подорожі віце-президента Ніксона по Совєтському Союзі, що його передавали в суботу 8-го серпня ц. р. деякі американські телевізійні стації, Ніксон виступив теж безпосередньо з відповідями і коментарями на запити ставлені йому кореспондентами тих стацій. Згідно із заявою Ніксона, заповіджені відвідини совєтського прем'єра Нікіти Хрущова у ЗДА, що мали б відбутися у вересні ц. р., можуть причинитися до зміни а то й до усунення його помилкових уявлень про „рішеність американського народу боронити свого способу життя" і про його солідарність з політикою през. Айзенгавера. Під час своєї поїздки по ЗДА Хрущов матиме теж можливість переконатися безпосередньо про силу З'єдинених Держав Америки і про прагнення американського народу жити в умовах справедливого, а не накиненого насиллям миру. Запитаний кореспондентом Сі-Бі-Ес, що він думає про критику його подорожі до Совєтського Союзу і заповіджених відвідин Хрущова у ЗДА, з якою виступили деякі кола у ЗДА, називаючи цю поїздку і ці відвідини „гіпокритичними і неморальними", Ніксон відповів, що сьогодні існує тільки дві альтернативи: або розмовляти з Совєтами або евентуально починати проти них війну. Ця друга альтернатива — війни з Совєтами — є несприйнятливою не тільки для нього особисто, але теж і для всієї американської нації, як теж і для самих Совєтів. Американці мусять усвідомити собі наявність великих і далекосяжних розбіжностей між ЗДА і Совєтським Союзом. Про ці розбіжності не можна переговорювати з віддалі 5,000 миль, але про них треба говорити безпосередньо, при круглому столі, тут або в СССР, щоб кожна із сторін мала можливість переконатися про справжню силу й інтенції кожної з них. Запитаний, чи Хрущов децидував сам про свою поїздку до ЗДА і про зустріч з Айзенгавером, Ніксон відповів, що Хрущов може робити те, що він сам бажає, все ж таки на його (Ніксона) думку, Хрущов напевно радився в цій справі із своїми співробітниками. Наприкінці Ніксон заявив, що антиамериканська пропаганда в Совєтському Союзі не дала ніякого успіху і закінчилася повною невдачею між самим совєтським населенням, яке під час його поїздки по Совєтському Союзі виявило прихильність і дружнє ставлення до З'єдинених Держав Америки.

ЗДА випустили успішно Експлорера VI в орбіту Землі

Вашингтон. — В п'ятницю мин. тижня о год. 10:23 вечера із дослідної бази в Кейп Канаверал випущено в орбіту Землі нового американського сателіта Експлорера VI. В порівнянні до інших, випущених досі, Експлорер VI має вигляд кулі із чотирьома гребними лопатнями, пристособленими для використовування соняшної енергії в діянні вутрішньої апаратури сателіта. Важить цей сателіт 143 фути і в ньому заінстальована ціла система наукових знарядів (усіх 15), з допомогою яких можна буде досліджувати пояси радіяції, які оточують землю, засяг земних магнетичних піль, наелектризовану верству земної атмосфери, відому під назвою йоносфери та інше. Випущений в орбіту Експлорер VI летів із скорістю 22,000 миль на годину на висоту 150 миль понад Землею, 4,000 миль скоріше, як це потрібно для осягнення орбіти. Добившися до орбіти сателіт був спрямований в еліптичну дорогу навколо Землі, найвищу з усіх дотеперішніх. Експлорер VI окружає Землю кожних дванадцять і пів години і, як оцінюють в наукових колах, він могтиме літати навколо Землі на протязі майже цілого року. З допомогою установленої на ньому апаратури можна буде теж передавати на Землю телевізійні образи вигляду Землі. Гребні лопатні сконструйовані так, що вони розгорнулися автоматично під час лету і з допомогою тисячів клітин, вміщених на кожній із сторін тих лопатнів, що мають вигляд крил, вони ловитимуть соняшну енергію і будуть її замінювати в електрику, потрібну для наснажування хемічних батерій в сателіті. Коштував цей сателіт яких 5 мільйонів долярів. Випущено його з допомогою спеціяльно сконструйованої ракети Тор-Ейбл. У 12 хвилинах після випущення Експлорера VI з нього одержано перші радіові сигнали.

Ракета „Тор-Ейбл", з допомогою якої випущено в орбіту Землі „Експлорера VI".

ЗДА ВИНАЙШЛИ Й УДОСКОНАЛИЛИ АПАРАТ ДЛЯ ВИКРИВАННЯ ВИПУЩЕНИХ РАКЕТ Й АТОМОВИХ СПРОБ В УСЬОМУ СВІТІ

Вашингтон.—Бюро дослідів морської фльоти ЗДА збудувало й удосконалило спеціяльний апарат, з допомогою якого можна викривати і встановляти факт і місце випущення ракет і земних сателітів, як теж і переведення нуклеарних експериментів в будь-якій частині світу. З допомогою цього викривача З'єдинені Держави Америки мають можливість уже тепер викривати і реєструвати всі атомові вибухи і випущення далекосяжних ракет на совєтській території і то з докладністю до 95 процентів. Переводити це викривання можна було спершу з однієї тільки стації на території ЗДА. Апарат цей, що його названо „Проєкт Тіпі", винайдений вже перед двома роками і його успішно використано і вдосконалено у процесі викривання і американських ракет та атомових спроб як і також совєтських експериментів з ракетами й нуклеарною зброєю. Це дає змогу американському командуванню збройних сил та американським науковцям стежити постійно і докладно за станом і розвитком совєтської ракетної програми і нуклеарних дослідів. Відбувається це стеження сьогодні з багатьох стацій, встановлених в різних місцях ЗДА і мабуть теж і світу. Місце, де находяться такі стації, зберігається в повній таємниці. Апарат ТіПі може бачити все, що діється на поверхні чи над поверхнею Землі і то навіть всі випущення ракет і нуклеарні спроби по протилежній стороні земної кулі. Винайшов й удосконалив цей апарат співробітник дослідного бюра командування морських збройних сил, молодий (33-річний) американський науковець д-р Вільям Телер, на пошану якого названо цей апарат теж і „проєктом Телера". Діяння цього апарату базується на реєструванні радіосигналів і хвиль витворених розрідженими гарячими газами під час випускання далекосяжних ракет чи вистрілювання нуклеарних бомб. З допомогою цього апарату ЗДА мають вже тепер можливість контролювати практично всі нуклеарні експерименти і ракетні випущення, здійснювані денебудь у світі.

В Панамериканській конференції візьме участь теж і прем'єр Куби Фідель Кастро

Гавана. — Не зважаючи на внутрішній неспокій на Кубі, що виявився останнім часом в збройній морсько-повітряній інвазії на кубинську територію й у збройному нападі на резиденцію кубинського прем'єра Фіделя Кастро, Куба мала б узяти разом з іншими південно- і середньо-американськими державами участь в конференції міністрів закордонних справ американських держав, що починається в середу дня 12-го серпня ц. р., з Сантіяго, куди виїхав уже теж і державний секретар ЗДА Крістіян Гертер. Брати участь в цій конференції вирішено під час наради кубинського уряду з президентом Освальдо Дортікос Торрадо, яка відбулася в неділю дня 9-го серпня. Репрезентувати Кубу на конференції в Сантіяго мав би, згідно з рішенням цієї наради, кубинський прем'єр Фідель Кастро разом з міністром закордонних справ Куби Равлом Роа та з деякими іншими членами кубинського уряду. Під час конференції в Сантіяго буде обговорювана теж справа неспокоїв на Карібських островах, проти чого протестувала Куба, вимагаючи, щоб на цій конференції обговорювано тільки економічні справи. На рішення кубинського уряду взяти участь в конференції Організації Американських Держав у Сантіяго вплинуло рішення цієї ж Організації включити господарські проблеми в порядок нарад конференції. На господарській конференції південно-американських держав, що відбувалася весною цього року в Буенос Айресі, прем'єр Кастро вимагав, щоб ЗДА асиґнували 30 більйонів долярів на господарську розбудову Південної Америки, держави якої мали б творити окремий господарський бльок.

Гувер пише спогади про те, як ЗДА врятували своєю допомогою життя 1,400,000,000 людей

Ню Йорк. — Колишній президент ЗДА Герберт Гувер відзначував у понеділок дня 10-го серпня ц. р. 85-ліття з дня своїх народин. Напередодні цього дня Герберт Гувер працював, як звичайно, продовжуючи писання своїх спогадів про американську допомогу для народів світу. Спогади ці мали б вийти незабаром окремою тритомовою книжкою під назвою „Американська епопея". У книжці будуть підведені підсумки американської допомогової акції (харчами, ліками, одягом), для різних народів в усіх частинах світу, у висліді якої врятовано життя яких 1,400,000,000 людей. Без тієї американської допомоги велика частина людськости була б загинула. Особливо ж видатною була ведена під безпосереднім проводом Гувера американська допомога для населення Совєтського Союзу в роках 1921-1923, що її тепер Совєти намагаються промовчати. Запитаний журналістами про думку в справі відвідин Хрущова Гувер відповів, що Хрущов міг би зробити цими відвідинами дуже багато для усунення напруження в світі, але ж багато від тих відвідин не можна чекати, бо комуністична тенденція встановити панування комунізму у світі, не зміниться і триватиме далі.

Совєти купують в ЗДА одну десяту того, що спроваджує Фінляндія

Кінґс Пойнт, Лонг Айленд. — Совєтський Союз спровадив в минулому році з З'єдинених Держав товарів на суму $3,400.000, себто на одну десяту тієї вартости, що її закупила в тому самому часі в ЗДА маленька і цілком від Совєтів економічно залежна Фінляндія — заявив новопризначений американський секретар торгівлі Фредерік Мюллер у своїй промові на святі градуації в Торговельній Морській Академії в цій місцевості. Фредерік Мюллер ствердив, що, коли Совєти дійсно хочуть побільшення своїх торговельних оборотів із З'єдиненими Державами, як це раз-у-раз заявляють совєтські проводирі, то вони мусять змінити свій підхід до цієї справи та стати на більш реалістичне становище. Так напр. Совєти вимагають від ЗДА, щоб вони — З'єдинені Держави — купували в Совєтському Союзі манґан, що його ЗДА купують в Індії, та хром, що його ЗДА спроваджує з Туреччини, бажаючи водночас спроваджувати з ЗДА не готові фабричні вироби, включно з автами, а цілі фабрики для продукції синтетичних виробів і гуми, щоб їх продукцію використати для своїх стратегічних цілей.

В АМЕРИЦІ

● **7-го серпня президент Айзенгавер** виїхав на свою фарму до Геттисбурґу, Па., розпочавши таким чином свої вакації. До Геттисбурґу виїхав із Президентом і штаб його співробітників. Секретар Білого Дому Джеймс С. Гаґерті заявив, що у вакаційних плянах Президента можуть бути внесені зміни.

● **Пані Ніксон** заявила, що вона сподівається, що пані Айзенгавер поїде разом із Президентом на відвідини до СССР. „Думаю, що це є добре мати жінку біля себе під час подорожі. Мейміі така мила в поведінці, що вона здобуде собі там багато приятелів".

● **6-го серпня** населення міста Чілен у Каскадських горах, в стейті Вашингтон, відчуло кілька підземних ударів. Землетрус чути було також в широкому районі довкола цього міста. Значних пошкоджень і людських жертв не було.

● **З Боффала, Н. Й.,** повідомляють, що в північній частині стейту Ню Йорк поширилася пошесть скаженини собак. У сімох повітах (Каттаравгус, Вайомінґ, Аллеґані, Лівінґстон, Стюбін, Джонесі та Ірі) занотовано вже 132 випадки цієї недуги. У названих повітах переводиться щеплення собак.

Знову заговорили про конференцію „на вершинах"

Вашингтон. — У зв'язку з приїздом у наступному місяці до Вашингтону Нікіти Хрущова знову заговорено про конференцію голів урядів, за яку від довшого часу забігає Хрущов. Коли йому вдалося дістати запрошення на відвідини до ЗДА, то — коментують західні часописи — збільшилися шанси його успіху також в справі конференції „на вершинах". Президент Айзенгавер буцім-то зарезервував вже навіть час на таку конференцію і спротивився плянувати на той час (пізною осінню цього року) будь-які інші зустрічі чи імпрези. Крім цього — за твердженням В. Г. Лоренса з „Н. Й. Таймс-у", „зменшилась ціна Заходу" за відбуття такої конференції. ЗДА, які вимагали, щоб Совєти визнали безтермінові права Заходу в Західньому Берліні, ніби-то погоджуються, щоб це визнання західних прав прийшло тільки в принципі, без будь-якої згадки про час їх тривання. Гадають теж, що Хрущову вдасться переконати президента Айзенгавера так само, як він переконав напр. сенатора Гомфрі, Стівенсона й Гаррімана, що дійсно тільки він один, а не Ґромико чи будь-хто інший з совєтських репрезентантів, рішає про совєтську закордонну політику і тому багато, мовляв, доцільніше переговорювати безпосередньо з Хрущовим ніж з його безвольними післянцями. На цьому становищі стоїть особливо англійський прем'єр Мекміллен, який пропонує відбути не одну конференцію „на вершинах", а цілу серію таких конференцій, щоб „відпружити" міжнародну ситуацію.

ЗДА і Франція вишколюватимуть армію в Ляосі

Париж. — Між урядами Франції і З'єдинених Держав дійшло до згоди щодо спільного вишколювання нової армії в Ляосі. Ляос — одна з трьох (поруч із В'єтнамом і Камбоджею) країн колишнього французького Індокитаю. За договором з 1954 року у Женеві, коли-то Франція остаточно зреклася своїх претенсій до Індокитаю та поділено В'єтнам на північну комуністичну і південну вільну частини, Франція мала зберігати в Ляосі свою військову місію силою 3,500 осіб, однак внаслідку її війни в Альжирі вона не була всилі виконати це завдання. За американсько-французьким порозумінням, що його схвалив уряд в Ляосі, в тій країні будуть діяти 12 станиць по 16 військовиків, наполовину американці і наполовину французи, при чому американські старшини і підстаршини будуть вишколювати ляоських вояків у користуванні новітньою зброєю, що її доставлять ЗДА, а Французи будуть переводити тактичний вишкіл ляонської армії. Ця армія нараховує тепер 25,000 мужа, але вона погано озброєна і вишколена і тому не всилі впоратись з комуністичними партизанами, що їх перекидає на терен Ляосу комуністичний Південний В'єтнам. Французький генерал Жан Д'Арів буде очолювати цю вишкільну місію.

9 африканських країн закликають Францію до визнання незалежности Альжиру

Моровія. — У цій столиці західньо-африканської муринської республіки Ліберія закінчилась в минулу суботу конференція 9-ох африканських держав, темою якої була в першу чергу проблема Альжиру, як найдрастичніший залишок давнього великодержавницького колоніялізму. — Цими державами були З'єдинена Арабська Республіка, Судан, Етіопія, Тунісія, Марокко, Лібія, Гана, Ліберія і Ґвінея. Всі вони звернулись у спільному комунікаті з закликом до Франції, щоб вона визнала у принципі право Альжиру до незалежности та щоб повела безпосередні переговори з закордонним революційним урядом Альжиру в справі закінчення поверх чотирирічної кривавої тамошньої війни. Водночас ця конференція африканських країн звернулась з закликом до всіх членських держав західнього бльоку НАТО, щоб вони не дозволили Франції користуватися зброєю, що її Франція дістала від своїх союзників з НАТО, для ведення війни проти альжирських партизанів. 9 африканських держав рішили повести енергійну акцію на терені Об'єднаних Націй за здобуття потрібної скількости голосів в користь справи Альжиру на найближчій сесії Генеральної Асамблеї. — Справа Альжиру має становити одну з головних тем наради між президентом Айзенгавером і президентом Франції генералом де Ґолем в першому тижні вересня ц. р. в Парижі.

● **Сенатська комісія,** яка контролює льотерії, подає статистику гри бінґо в місті Ню Йорку в перших 6-ох місяцях ц. р. І так, за цей час грали в бінґо 1,629,475 осіб, виигравши 3,675,496 долярів. Прибутки з бінґа становили $1,390,752.65, або майже 20 відсотків із суми 5,405,767 долярів, яку заплатили грачі. Комісія ствердила, що з 287 закладів, які мають право вести гру в бінґо, лише 27 не мали прибутків з цієї гри.

ХТО ЗНАЄ ХРУЩОВА?
ЗАКЛИК „СВОБОДИ" В СПРАВІ МАТЕРІЯЛІВ ПРО КАТА УКРАЇНИ

У зв'язку із заповідженими відвідинами совєтського диктатора Нікіти Хрущова в Америці, що їх сенатор Дадд з Коннектикат назвав „національною ганьбою", Редакція „Свободи" приготовляє видання окремого жалобного числа, що появиться англійською мовою та в збільшеному об'ємі і тиражі в день вступлення того поневолювача і ката України на вільну американську землю. У зв'язку з цим Редакція „Свободи" закликає своїх читачів та громадян українського роду, зокрема тих, що походять з підсовєтської України, щоб надсилали до цього числа свої оригінальні матеріяли, які могли б причинитися до повнішої характеристики цього совєтського диктатора, як і до повнішого висвітлення його ролі в поневоленні і гнобленні України. Матеріяли повинні бути без лайки, речеві, базовані виключно на документах чи особистих переживаннях. Зокрема вартісні були б документи, фотознімки і подібне, як також спогади з евентуальних зустрічей з диктатором.

Рівночасно закликаємо наших читачів, щоб вони, для реєстру, надсилали свою опінію щодо відвідин Хрущова в Америці.

ПРЕЗИДЕНТ ВІДЛЕТИТЬ 26-ГО ЦЬОГО МІСЯЦЯ ДО БОННУ НА РОЗМОВУ З АДЕНАУЕРОМ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер змінив первісний свій плян, за яким він мав відлетіти 27 ц. м. до Лондону, як до першого етапу своїх розмов із західньо-европейськими державними мужами, та рішив 26-го ц. м. відлетіти спершу до столиці Німецької Федеративної Республіки (Західньої Німеччини), щоб протягом наступного дня нараджуватись з канцлером Конрадом Аденауером. Поставлення зустрічі Айзенгавера з Аденауером на перше місце його розмов в західній Европі та сам факт відвідин в Бонні — це, за першими американськими коментарями — маніфестаційний акт приязни супроти Західньої Німеччини та перестoрога супроти Хрущова, щоб той, у своїх розмовах у Вашингтоні, не продовжував пресональних атак проти Аденауера та не сумнівався, що ЗДА залишаються вірним союзником Західньої Німеччини у спільному з нею бльоці НАТО. З другого боку, вже коротке перебування Айзенгавера в Бонні має вказувати на факт, що між ЗДА і Західньою Німеччиною немає ніяких розбіжностей, що їх треба б вирівнювати протягом довшого часу. Президент відлетить з Вашингтону 26-го ц. м. вечером ракетним літаком типу 707 і прилетить до Бонну 27-го перед полуднем. Того самого вечора він відлетить до Лондону, де перебуватиме 5 днів до 1-го вересня ц. р. Крім нарад з прем'єром Геролдом Мекмілленом передбачується відвідини у королеви Єлисавети II, яка тепер перебуває в шотляндському замку Балморал. 2-го вересня почнуться наради Президента з французьким президентом Шарлом де Голем у Парижі. Туди ж прибудуть на зустріч з президентом Айзенгавером італійські прем'єр Антоніо Сені і міністер закордонних справ Джузеппе Пелла. През. Айзенгавер запросив їх на ту розмову, вславши в цій цілі до Риму спеціяльно підсекретаря Лівінґстона Мерчанта. Ще не означено час, коли Президент відлетить з Парижу до Вашингтону. Не вирішено теж остаточно, чи з нагоди перебування президента Айзенгавера у Парижі не відбудеться колективна нарада голів урядів 15-ох держав, що належать до Північно-атлянтійського пакту (НАТО), дармащо французький президент де Ґаль спротивився збірним нарадам та настоював на двосторонніх розмовах з президентом Айзенгавером, що й сталося причиною окремих відвідин Айзенгавера до Бонну, Лондону й Парижу. Як відомо, 15-го вересня ц. м. буде чорною датою в історії Америки, бо в той день прибуде сюди найбільш небажаний гість — Нікіта Хрущов.

Хрущов дякує Ніксонові та ще раз торочить про „приязні взаємини" з ЗДА

Москва. — У відповідь на куртуазійну депешу віце-президента Ричарда Ніксона з ЗДА з подякою за гостинне прийняття, що він його зазнав в Совєтському Союзі, Нікіта Хрущов переслав Ніксонові довгу депешу із повторенням відомих фраз про „миролюбність" Совєтів та їх бажання встановити і зберігати з З'єдиненими Державами приязні взаємини. Совєтський уряд — за цією пропаґандивною депешею Хрущова, що її проголошено в Совєтах московською і англійською мовами, не мав ніколи і не має тепер інших цілей, як тільки завести для своїх нещасних громадян „щасливе життя", а для всього людства мир. Хрущов, з очевидним натяком на свої недалекі відвідини у Вашингтоні, заявляє надію, що „дальша виміна відвідин керівних лідерів наших двох країн" причиниться до виключення міжнародних непорозумінь та до „консолідації миру в інтересі всіх країн."

Королева Єлисавета очікує третьої дитини

Лондон. — Англійська королева Єлисавета II очікує третьої дитини, яка прийде на світ у січні —лютому 1960 р. В офіційному комунікаті про цю подію заявлено, що королева з уваги на свій стан відкликує всі заповіджені подорожі, зокрема до Західньої Африки, та свою участь з будь-яких публічних виступах. Англійці прийняли цю вістку з великою радістю. Королівський дім дістає депеші з привітаннями з цілого світу. Преса пригадує з цієї нагоди, що оце вперше за останніх 102 роки пануючій англійській володарці народжується дитина. Востаннє сталось це 14 квітня 1857, коли королева Вікторія породила княжну Беатриче. Єлисавета II має тепер 33 роки, а вступила на престіл в 1952 році. Вона має сина Карла (Чарльза), що має титул князя Валії і є наступником престолу, та донечку Анну. Королева з родиною перебуває тепер у Шотляндії, в замку в Белморал.

У СВІТІ

● **7-го серпня** німецький канцлер Конрад Аденауер остаточно видужав після перестуди і вернувся до праці. Представник його канцелярії заявив, що канцлер цього року виїжджає на відпочинок до Італії над озеро Комо.

● **Японський Червоний Хрест** повідомляє, що уряд Північної Кореї, не зважаючи на протест південно-корейського уряду, погодився підписати договір про репатріяцію корейців із Японії до Північної Кореї. Північно-корейський представник заявив, що із 700,000 корейців, які перебувають в Японії, 100,000 погодяться репатріюватись, але японський представник гадає, що тільки 40,000 виїдуть до опанованої комуністами частини Кореї. Репатріяція — заявив він — добровільна і переводитиметься під наглядом Міжнародного Червоного Хреста.

● **Президент Венесуелі** Ромульо Бетанкурт гостро критикував венесуельських комуністів, які вимагають необмеженого права на всілякого роду демонстрації у вільних країнах, рівночасно замовчуючи про те, що в комуністичних країнах нікому не вільно виступити публічно з критикою диктаторських урядів. У Венесуелі вільно демонструвати, але треба мати на це дозвіл поліції, — сказав президент.

● **Світова Організація Здоров'я** при Об'єднаних Націях повідомляє, що в конкурсі на проєкт будинку головної управи цієї організації, який має бути побудований у Швайцарії, бере участь 15 архітектів, в тому числі два архітекти із ЗДА: Гаф Стаббінс із Кембрідж, Массачусетс, і Уіро Саарінен із Блумфілду Гіллс, Мишиґен.

● **Адмірал Гайман Ріковер,** виступаючи в Спільній Конґресовій Комісії Атомової Енерґії, заявив, що він довідався від заступника совєтського прем'єра Фрола Козлова про те, що в СССР будують атомовий підводний човен. ЗДА мають вже кілька атомових підводних човнів і тепер будують їх одночасно 4.

● **Економічна і Соціяльна Рада Об'єднаних Націй** висилає п'ятьох експертів на Середній Схід, які у співпраці з місцевими урядами працюватимуть над ліквідацією сітки продавців наркотиків, що перепачковують свій товар до американських країн.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$ 12.00	One year	$ 12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25
В Джерзі Ситі і закордоном:		Jersey City and Foreign Rates:	
На рік	$ 14.00	One year	$ 14.00
На пів року	7.50	Six months	7.50
На три місяці	4.00	Three months	4.00

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОГАНА, АЛЕ НАГОДА

Свою думку про відвідини Хрущова в Америці ми висловили ясно й недвозначно, прилучуючись до опінії сенатора Ладда з Конектикату, який вважає їх за „національну ганьбу". Одначе, цю погану в нашій оцінці нагоду, що, бе сумніву, матиме якнайширший розголос, треба відповідно використати для добра справи, в шляхетність і спасенність якої ми віримо,—для справи поширення правди про Україну.

Саме під цим кутом повинна піти наша підготова до зустрічі і сама зустріч того ката України на американській землі, якщо це зустріччю можна назвати. Факт, що його запросив до цієї країни ніхто інший, як сам Президент, ставить перед нами певні зобов'язання, але він ні в чому не злагіднює вини Хрущова не тільки перед українським, але й перед всіми іншими народами світу, які раніше або пізніше впали жертвою макабричного режиму, що його репрезентує Хрущов, і які живуть під постійним страхом упасти жертвою того режиму.

Отже факт, що Хрущов буде гостем Президента, зобов'язує нас головно до того, щоб ми вияви своїх почувань обмежили виключно дозволеними законами країни формами і надали їм якнайдостойнішого вигляду. Поперше, наша громада повинна виявити максимальну здисциплінованість і поступати виключно за вказівками своєї політичної репрезентації, себто Українського Конгресового Комітету, який у цій справі пов'язаний з іншими національними та етнічними репрезентаціями, що так само, як і ми, не погоджуються з відвідинами диктатора. Якщо ці репрезентації вважатимуть за відповідне влаштовувати будь-які демонстрації, то вони мусять проводитися виключно в дозволених законом рямках, без жадного, навіть найменшого прояву будь-якого насильства. Адже недавно ми мали практичний приклад того, як мадярська група демонстрантів, що своєю поведінкою вимагала втручання поліції, звернула всеціло проти себе публічну опінію. Будь-яким виступом, що вимагав би інтервенції і викликав би засуд загальної американської публічної опінії, можна завдати найбільшої шкоди тій справі, якій ми хочемо прислужитись.

Натомість цю погану нагоду треба якнайповніше використати для поширення страшної правди про большевизм, Хрущова та їх жертви, у нашому випадку про Україну. Саме в рямках такої акції „Свобода" плянує випустити і якнайширше розповсюдити спеціяльне число англійською мовою. Велике значення мають в Америці речеві індивідуальні листи до місцевих газет, листи громадян до своїх репрезентантів у міському, стейтовому і федеральному урядах і легіслятурах. Чим краще свідоцтво виставлять собі в такій акції українці, тим гірше буде для Хрущова і комуністичного рабовласницького режиму. Але при всіх тих акціях треба пам'ятати, що також нашими пожертвами на цілі УКК і ЗУАДК, наших політичної і харитативної репрезентацій, збільшимо ми користь з поганої нагоди.

ПРОРЕЧИСТИЙ ЛИСТ

Перед нами лист, почерк якого свідчить про людину, яка звикла тримати в руці радше робітний інструмент, ніж перо. Це тільки збільшує його пcallречистість. Він звучить дослівно так:

„Дорогий п. Галичин і п. Драган! У „Свободі" була згадка про будову пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, і я вірю, що такий пам'ятник повстане. Я думаю, що Шевченко заслужив на такий пам'ятник, і це залежить від нас, чи пам'ятник повстане. Мені скоро буде 62 роки і боюсь, щоби часом не було запізно причинитись даткою на такий пам'ятник, і мене певно не пустили б ані до неба, ані до пекла, якби я не причинився до такого пам'ятника. Ви знасте більше про Шевченка, як я. Тому обмежуюсь до того, що він, Шевченко, нас збудив, привернув Україну до життя. Я хочу сповнити Шевченкову скупу просьбу „не забудьте спом'янути незлим, тихим словом", і зі щирої душі складаю пожертву на пам'ятник 500 (п'ятсот) долярів. Чек виставлений на ім'я Галичина і Драгана. Я певний, що хтось з Вас буде в комітеті, і в разі, якби такий пам'ятник не повстав, то сума має бути зужита на видання якоїсь доброї книжки. Я дальше прошу не уживати мого імени . . ."

Лист не потребує коментарів. Не друкуємо його золотими літерами тільки тому, що таких літер не маємо.

НІКСОН В МОСКОВСЬКІЙ ТЕЛЕВІЗІЇ

Своїми промовами, відповідями, репліками й заввагами під час поїздки по Совєтському Союзу і в зустрічах з Хрущовим та іншими представниками совєтського уряду, як також із населенням, віце-президент ЗДА показав себе, як державний муж і дипломат великого формату, здатний і готовий дати добру відповідь на кожне питання і в кожній ситуації. Усім цим, а зокрема своїм тактом, ввічливістю, відвертістю і гумором, він здобув загальне признання не тільки в політичних колах та серед громадянства ЗДА, але, як є всі підстави думати, і серед громадян Совєтського Союзу. Заяви і відповіді Ніксона під час його відвідин в Совєтському Союзі відрізняються дуже корисно від безвідповідальних і підлабузницьких стверджень різних американських особистостей, що, відвідуючи СССР, забували інколи „язика в роті" в зустрічі з Хрущовим, Мікояном або Козловим і докладали всіх зусиль, щоб, бува, не вразити їх якимось хоч би натяком на правду.

Промова Ніксона, виголошена в суботу 1-го серпня і передана московською телевізією та московським радіом, може бути зразком, як говорити про найбільш дразливі справи в країні з цілком протилежним, а то й ворожим політичним та суспільним ладом. З цього погляду вона залишиться характеристичним документом для історії сучасних міжнародних взаємин.

Висловивши своє признання для совєтського населення за його наполегливу працю і змагання до поступу в різних ділянках життя і підкресливши, що найбільшим багатством якоїсь країни є не її ліси, заводи чи сільське господарство, а люди, народ; згадавши деякі спільні для американців і населення СССР почуття гумору і любов до спорту та гостинність, Ніксон дав відповіді на поставлені йому совєтськими громадянами питання у справах міжнародного миру й евентуальної війни. Він твердив, що коли народи ЗДА і СССР прагнуть миру, то цей „мир повинен бути справедливим миром, базованим на взаємному пошануванні, а не миром на основі капітуляції чи диктату тієї чи іншої сторони". При цьому Ніксон стердив, що обидві країни диспонують великою силою і ні одна з них не стерпить, щоб з нею поводилися безцеремонно".

Усім тим, що в зустрічах з ним, Ніксоном, висловили сумніви щодо справжніх інтенцій ЗДА, зокрема щодо їх миролюбности, він твердо й рішуче пригадав, що американці „боролися в двох світових війнах і не вимагали й не одержали ні одного акра землі й ні одного цента воєнних репарацій". Американці, ствердив Ніксон, мають „найвищий життьовий стандарт у порівнянні з будь-яким народом світу і не бажають нічого від ніякого з народів світу, крім того, щоб жити з ним у мирі і дружбі.

Щождо закиду, висловленого на адресу ЗДА за будування і втримування військових баз у різних частинах світу, то Ніксон дав і тут відкриту і ясну для совєтського уряду і для населення СССР відповідь. „Відповідаючи на питання в справі баз, — сказав він, — я хотів би зазначити, що ці бази утримується не для нападу на вас (Совєтський Союз), але для нашої оборони й оборони наших союзників". Водночас із цим Ніксон пригадав, що ЗДА і їхніх союзників примусило знову озброюватися і встановлювати бази для своєї оборони не що інше, як Корейська війна, бльокада Берліну й інші події подібного роду. При цьому Ніксон ствердив, що він міг би „зацитувати цілу низку заяв, зроблених колишніми керівниками СССР, в яких висловлювалося конечність застосування сили або й навіть погрозу застосування сили проти некомуністичних держав, щоб тільки добитися цілей комунізму". Яскравою ілюстрацією для конечности утримувати бази і сильні озброєні сили Ніксон назвав факт, що „одна четвертина всього виробництва СССР іде на озброєння", а це означає, що кожний четвертий робітник Совєтського Союзу працює на озброєння. Америка зможе зліквідувати військові бази тільки тоді, коли будуть усунені страх і підозріння, що примусили ЗДА і їхніх союзників здійснювати заходи, потрібні для їхньої самооборони". Якщо йде про заборону атомових випробувань, то Ніксон з'ясував совєтським слухачам коротко всю історію американських пропозицій і конкретних заходів у справі здійснення цієї заборони з допомогою встановлення взаємної інспекції. І знову ствердив, що коли не прийшло до порозуміння в цій справі, то це не вина З'єдинених Держав Америки.

Ніксон підтвердив наявність дуже поважних розходжень між ЗДА та Совєтським Союзом, і заявив, що вони можуть бути усунені мирно, без війни, з поміччю цілком конкретних заходів. До цих заходів зарахував Ніксон посилене навчання в ЗДА — російської, а в СССР — англійської мов, поширення культурної виміни, частіші поїздки і відвідини, що дадуть змогу „відвертіше і повніше обміркувати деякі спільні проблеми, а передусім вільнішу виміну інформаціями. При цьому, у відповідь на скаргу Хрущова, що американська преса не згадала докладно якогось із його виступів, Ніксон ствердив, що „на кожне слово із виступів през. Айзенгавера, що про них публікує совєтська преса, в американській пресі публікується щонайменше сто слів пана Хрущова". Тут же Ніксон запропонував, щоб американська преса публікувала всі виступи Хрущова, і щоб водночас із цим Совєти дали свою згоду на те, щоб усі виступи през. Айзенгавера були в однаковій мірі публіковані в Совєтському Союзі. Всі ці заходи мусіли б бути доповнені свобідною виміною радіопередач, газет і журналів, хоч би в тому обсязі, який є тепер у ЗДА, де американці розкупили протягом лише минулого року понад півтора мільйона совєтських видань.

Наприкінці своєї телевізійної промови Ніксон, висловивши признання для відданости Хрущова своїм поглядам, його енергії і провідницьких здібностей, признав йому право працювати і змагати до здійснення репрезентованої ним суспільної системи в Совєтському Союзі, але ж відмовив йому і совєтським провідникам права здійснювати цю систему поза межами Совєтського Союзу, в ЗДА чи в інших країнах, які мають свої переконання і свою життьову систему. „Якщо Хрущов, — підкреслив Ніксон, — скерує всі засоби і таланти свого народу на те, щоб співдопомагати поширенню комунізму на країни поза Совєтським Союзом, то він доб'ється тільки того, що й він і його народ будуть далі жити в атмосфері страху, підозрінь і напруження". Хрущову вільно говорити про те, що внуки американців будуть жити в комуністичному ладі, але американці були й будуть проти того, щоб Хрущов намагався такий лад у ЗДА здійснити. Американці не хочуть нав'язувати своєї системи нікому, вважаючи, що вони й „усі народи на землі повинні мати право без встрявання ззовні вибирати таку економічну і політичну систему, яка найкраще підходить до їх специфічних проблем".

Промову Ніксона надрукували тільки „Ізвєстія" в числі з 2-го серпня ц. р. „Правда", не зважаючи на заклик Ніксона до свобіднішої і повнішої виміни інформаціями, цю промову цілком промовчала. Але й того, що була вона в телевізії, в радіо і в „Ізвєстіях" вистачить, щоб совєтське населення почуло правду про справи, насвітлювані в СССР цілком фальшиво.

Степан Федорівський

ЕТАПИ СОВЄТСЬКОЇ АҐРЕСІЇ

Якщо царська Росія, починаючи від Петра Великого, поширювалась шляхом завоювання сусідніх земель під претекстом опіки над відсталими племенами і краями, то СССР — послідовний продовжувач політики російських царів — на своєму завойовницькому прапорі написав волелюбні кличі, за якими криється та сама імперіялістична політика.

Агресивна політика СССР, прибрана в червону плахту інтернаціонального комунізму, іде під гаслом „визволення поневолених трудящих".

Нижче подаємо приклади, які унаочнюють і стверджують завойовницьку політику СССР, що має ціллю опанування світу.

Ще на ранній зорі свого існування СССР, що постав внаслідок соціяльних і національних протиріч після повоєнного розвалу царської імперії, уже проявляв аґресивні тенденції, але західній світ того не добачав або не вірив, що большевики втримаються при владі.

Поблажливе потурання совєтській Росії закінчилось поневоленням народів Східньої Европи і створило поважну загрозу для решти вільного світу. Внаслідок політики поступок Заходу, Москва окупувала відроджені національні держави: Україну, Білорусь, Грузію і намагалась підбити Фінляндію, але не спромоглася здійснити того, внаслідок повстанчих дій на Україні, Кавказі і в азійських республіках. Революційний бунт Бела Куна на Мадярщині, інспірований Москвою, був здушений також, і тоді Москва, відчувши свою непідготовленість до аґресій у зовнішньому світі, переключилась на розбудову комуністичних осередків у країнах західнього світу.

За відносно короткий час, від 1921 до 1939 року, провідна кліка СССР знищила внутрішні протикомуністичні сили, відбудувала народне господарство, зокрема важку й військову промисловість, і знову стала на шлях мілітарного завоювання світу.

З моментом підписання пакту Ріббентроп-Молотов у Москві 23-го серпня 1939 року СССР повернувся до здійснення своїх аґресивних плянів. Цей пакт був політичним маневром для осягнення мети. Після його підписання Молотов на засідані Верх. Совєту СССР 31-го серпня 1939 року говорив: „Головне значення радянсько-німецького договору про ненапад полягає в тому, що дві найбільші держави Европи договорилися про те, щоб покласти край ворожнечі між ними, усунути загрозу війни і жити в мирі. Тим самим поле можливих воєнних сутичок в Европі звужується. Якщо навіть не вдасться уникнути воєнних сутичок, — маштаб воєнних дій тепер буде обмежений. Незадоволеними з такого стану справ можуть бути тільки палії війни в Европі, ті, що під маскою миролюбства хочуть запалити всеевропейський воєнний пожар".

За цими словами Молотова крилась політика розподілу світу, бо вже на початку вересня совєтські війська ввійшли в Польщу, щоб визволити „єдинокровних братів". А 30-го вересня 1939 року „Правда", виправдуючи аґресивні дії, писала: „Крах польської держави і її розпад — це крах політики тих держав (Англії і Франції — С. Ф.), які підтримували польських авантюристів, підбурювали їх, штовхали на безглузду, злочинну війну. Польська держава повністю збанкрутувала, вона розвалилась, відкриваючи цим шлях для воєнних випадковостей і несподіванок, які можуть створити загрозу для СССР".

29-го листопада того ж року Москва спровокувала інцидент на кордоні з Фінляндією і засобами військової аґресії захопила Карелію і порт Ганко. Одначе і цей аґресивний крок Москва виправдує („Комуніст" 2. 12 1939 р.) так: „На всіх европейських біржах він (уряд Фінляндії — С. Ф.) торгував своєю країною, пропонуючи охочим покупцям використати її, як плящдарм для нападу на СССР. Спільно з англо-французькими інтервентами фінські білоґвардійці рушили в 1919 році на Олонець. Фінські білоґвардійці допомагали Юденічеві під час його наступу на Петроград. За прямим наказом англійських імперіялістів білоґвардійці намагалися загарбати в 1921-22 рр. радянську Карелію".

Тодішній президент ЗДА Рузвелт, у зв'язку з бомбардуванням совєтськими літаками фінляндських міст, доручив своєму послові в Москві Штайнгардові звернутися до совєтського уряду з протестом, на який Молотов відповів: „Побажання п. Рузвелта, оскільки воно звернене до радянського уряду, викликане непорозумінням". Цим самим Молотов хотів сказати, що ніякого бомбардування

(Закінчення на стор. 3-ій)

Люба Вітошинська

У ЮНЕСКО

Несподівана пропозиція бюра МММ навесні ц. р. піти як їхня делеґатка на X Сесію ЮНЕСКО змусила мене вирватися з домашніх „ларів і пенатів" (яка ж бо честь для українки заступати одну міжнародну організацію перед другою!) і перебути весь день у тій атмосфері „високої політики", кулюарних розмов з принагідними чужинцями, звичайно третьорядної категорії, бо ж „бонзи" недоступні сірій делеґатській масі та вдаваного зацікавлення найрізнороднішими сесіями й комісіями.

Приїхавши в останній хвилині з мого далекого передмістя у цей аристократичний „16-ий Париж", я не вспіла й оглянути цього „восьмого чуда" світу", яким окричали новий будинок ЮНЕСКО, а влетіла в залю нарад ч. 5. саме в тій хвилині, коли голова — японець запрошував до слова промовця - турка на якусь соціяльну тему, якою повинна цікавитись делеґатка МММ. Але я більше цікавилася делеґатами, відчитуючи назви їхніх країн та приглядаючись рисам їхніх облич, кольорові шкіри й екзотичним одягам. Це було куди приємніше, ніж слухати й записувати статистичні дані про суспільні досягнення у поодиноких країнах.

Водячи очима по делеґаціях, я врешті натрапила на „СССР" і побіч — та невже? — „Україну", зовсім „самостійну". І ще цікаве, що ніякої іншої „республіки" з совєтського бльоку не було ні в залі нарад, ні в списку делеґатів, який лежав на моєму столику разом з папером і гостро затесаним олівцем. Я швидко почала листкувати цей список, зладжений англійською мовою, хоч напис угорі був повторений чотирма: англійською, французькою, еспанською й російською. Ось що стояло там під назвою „Юкрейнієн ССР": голова — мр: Ростислав Владіміровіч Бабійчук, міністер культури, президент Української національної (тобто державної) комісії ЮНЕСКО; делеґати: мр. Степан Петровіч Демченко, член колеґії міністерства закордонних справ, мр. Юрій Степановіч Мельничук, редактор журналу „Жовтень", і радник мр. Міхаїл Яковлевич Петрачков, генеральний секретар Української комісії ЮНЕСКО.

Вичитавши те все, я намагалася сконфронтувати ці прізвища з трьома чоловіками, що сиділи за столом „Юкрейн". Як же розділити чотири прізвища на трьох? Оцей товстий посередині, це певно „глава делеґації" Бабійчук, а решта? Котрий з них Мельничук, комуніст зі Західньої України, тепер редактор „Жовтня", а котрий Демченко і Петрачков? Оці питання так-таки не дозволили мені підхопити нитки висновків промовця-турка, який, зрештою, висловлювався поправною французькою мовою. Та мені було не до статистик . . .

Обідову перерву використала я на те, щоб оглянути будинок і зайти до бібліотеки. Я перейшла величезний гол, такий же покручений і заломаний у кількох місцях, як і весь будинок асиметричної, з різними прибудівками, архітектури. Саме натрапила на групу відвідувачів - туристів, яких супроводжувала молода дівчина-ґід. Вони спинилися перед одним із багатьох панно Пікассо. Я підійшла ближче, бо хотіла почути, як вона буде пояснювати пікассівську картину. Але вона дуже спростила своє завдання: — Ось тут, перед вами, — сказала вона монотонним, завченим тоном, — велике панно маестра Пікассо. Це модерне, абстрактне малярство, якого не пояснюється словами. Автор не назвав ніяк свого панно, тому й вибачте, що я вам його також не назву" . . .

Туристи пішли до черговго панно, де отримали подібне до попереднього пояснення, а мою увагу привернув „чорний невільник". З цього двослівного означення тільки перше відповідало правді, бо праця в ЮНЕСКО не тільки знаменито оплачується, але вона ще й дуже „свобідна", як це видно скрізь по бюрах, барах, ресторанах і ґардеробах цього будинку. Так ось зайняття того чорного, стрункого мурина, що виблискував синіми білками, полягало в тому, що він увесь свій робітний день проводив у тому величезному голі, совгаючи перед собою м'яку щітку по підлозі, про яку дівчина-ґід казала туристам, що вона вироблена з якоїсь дуже спеціяльної маси . . . Це зайняття не вимагало поспіху, а тому молодий чоловік мав багато часу на те, щоб спостерігати прибулих, зокрема ж молоденьких панянок . . .

У бібліотеці я підійшла до полиць, позначених буквами, і спинилась біля „У". На моє диво, я знайшла там аж . . . дві книжки: „Німецько-український словник (шкільний) під ред. І. Шаровольського, виданий державним учбово-педагогічним видавництвом „Радянська Школа" в Києві, та Енциклопедію Українознавства, видану в Сарселі, чч. 1, 2, 3, 4.

Шукаю каталогу і знаходжу „Ліст інтернешнел десюніверсітис", в якій українських університетів немає, а є тільки СССР. Там під буквою „У" подані ці дві книжки, які й стоять на полиці.

Звертаюсь до молодої корейки чи в'єтнамки, яка сидить за бюрком бібліотеки, і вона дає мені другий каталог. Там знаходжу під „Юкрейн" ще дві книжки: „Юкрейн енд ітс піпл" проф. І. Мірчука, видану в 1949 р. УВУ, та „Твенти сенчрі Юкрейн" Кларенса Меннінга, видану Єйльським університетом. Обидві англійською мовою.

Питаюся урядниччки, чи не можна бачити ці дві книжки. Вона мені відповідає, що вони в підвальному магазині, де ще немає світла. На моє домагання вона все ж таки пішла туди й принесла мені їх. Тоді я порадила їй покласти їх разом з попередніми під букву „У", що вона й зробила. Так ото український фонд ЮНЕСКО-вої бібліотеки збільшився до 4-ох книжок . . . Мабуть, не потребую додавати, що під буквою „Р" три полиці аж вгинаються від товстелезних словників та енциклопедій всіма мовами світу . . .

Випивши чорної кави в товаристві індійок у їхніх розкішних „сарі", які роблять їх ще стрункішими і з якими страшенно дизгармонізують фабричні светри, я повернулася до залі нарад, щоб по-

(Закінчення на стор 4-ій)

Армандо Палясіо Вальдес

ХОСЕ

Повість

З еспанської мови переклав: Богдан І. Лончина

(8)

— Ну, ходімо вечеряти, дорогенький, бо ти вже певно голодний, та й ми також. Еліса, — додала вона голосніше — засвіти, бо Хосе вже відходить. Ну, добраніч, до завтра . . .

— Добраніч, сеньйоро! — відповів Хосе слабим голосом.

Еліса зійшла з ним сходами і відчинила йому двері. Вони глянули сумно одне на одного.

— Твоя мати не хоче, — сказав він.

— Я все чула.

Хвилину вони мовчали; він надворі, вона на веранді, держачи в одній руці лямпу, а другою спираючись на одвірок.

— Вчора, — сказала дівчина, — мені снилися черевики. Це добрий знак. Тому я так і хотіла, щоб ти поговорив з мамою.

— Отже, бачиш, — відповів він, усміхаючись сумовито, — що не треба вірити в сни.

Після хвилинної мовчанки, вони стиснули одне одному руки, промовивши:

— До побачення, Елісо!

— До побачення, Хосе!

IV

Коли нестає риби вздовж Біскайського побережжя, деякі судна звідтам ідуть на води Сантандер і Астуріяс. Вони вибирають порт, що найбільше їм підходить, і залишаються в ньому на час „бонітового сезону", який триває приблизно від червня до вересня. Як довго перебувають під його захистом, вони ведуть таке саме життя, як і місцеві моряки: разом виїжджають на море й разом вертаються. Одинока різниця між ними та, що біскайці їдять і сплять у своїх суднах, де приготовляють собі тимчасові житла, забезпечуючи їх обсмоленими дашками та прикриваючи якимось старим вітрилом, а місцеві ходять на відпочинок до своїх домів. Між ними не буває суперництва та незгоди. Біскайці — люди спокійної й добротливої вдачі. Астурійці — живіші й хитріші, але великодушні й гостинні. Виходячи на землю, вони разом ідуть то таверн і приязно розмовляють, випиваючи по кілька шклянок вина. Біскайці поміркованіші, ніж астурійці, і рідко коли впиваються. Ці ж останні, скорі на глузування та жарти, докучають їм за ту їхню чесноту.

Одним із таких біскайців був батько Хосе. Коли одного літа він приїхав разом з іншими на риболовлю, мати Хосе була ще гарною молодицею - вдовою з двома маленькими дівчатками; щоб їх вигодувати, вона тяжко працювала, як робітниця в складі маринованої риби. Батько Хосе запізнався з нею і звів її, обіцяючи одружитися. Гарна Тереса надаремно ждала на нього. За кілька місяців, коли вона вже ходила з Хосе, довідалася, що він оженився з іншою в своїй місцевості.

Тереса була поривчастої вдачі, пристрасна в любові й ненависті, готова вибухнути гнівом через дрібницю, язиката й нарвана. Була страшенно зарозуміла, як це трапляється серед простолюддя і бракувало їй, як рівноваги до цього, здорового розуму. Її сварки з сусідками були всім знані; вона була для них пострахом і через свій язик, і через свої руки. Доли її опановував гнів, вона оберталась у фурію. Її великі, чорні й гарні очі набирали жорстокого вигляду, а всі риси обличчя змінювались. Чуючи, як вона верещить на вулиці, мешканці Родільєра хитали головами, кажучи: „Уже робить заколот ця божевільна жінка Рамона Де Ля Пуенто" (так називався її покійний чоловік).

Після зради свого любка, вона аж захворіла від люті. Тільки кривава помста могла б вдоволити її. Бідні дочки дорого платили за злочин обманця: вона зверталася до них тільки з криком, що їх жахав, а за найменшу провину жорстоко їх била. Цілий день у понурій пивниці, де мешкала вдова, чути було лише удари й плач.

У таких обставинах побачив Хосе денне світло. Тереса, яка не могла й не хотіла годувати сина, віддала його одній селянці, що погодилась робити це за кілька реалів. Коли через два роки та селянка принесла хлопчика, Тереса, не знаючи, що з ним робити, залишила його під опікою сестричок. Бідний хлопчик цілими годинами плакав, лежачи на твердій долівці пивниці, але не було нікого, хто б його потішив. На вулиці сестри садовили Хоса напівголого, наражаючи на небезпеку, що його затопчуть тварини або переїде віз. Коли якась сусідка, зглянувшись над ним, забирала його, Тереса, замість подякувати, сварила на неї за те, що „мішається не в свої справи".

Коли Хосе трохи підріс, ця її відраза до нього проявилася у ще гострішій формі. Якщо вона була завжди жорстока із своїми законними дочками, то можна уявити собі, якою вона була для того хлопчика, сина зненавидженого чоловіка, живого свідка її слабости. Хосе був мучеником. Не минало й дня, щоб з тієї чи іншої причини він не відчув на собі материнської руки. Коли бідний хлопчик, нехотячи, допускався хоч би найменшої провини, він починав дрижати, втікав і ховався в якімнебудь закутку. Та це йому не помагало. Тереса, розпалена гнівом, з дрючком у руці, шукала його, викрикуючи погрози; ходила розпатлана, як фурія, а за нею дітиська, що люблять бути свідками трагічних видовищ. Якщо якийсь сусід з добрим серцем докоряв їй з дверей свого мешкання за таку жорстокість, — ось тоді треба було почути ті непристойні слова, що дзвінко й гостро вилітали з уст вдови.

Короткий час Хосе ходив до школи, де виявив не абиякі здібності, що скоро згасли від чорної рибальської роботи. Коли йому було дванадцять років, мати віддала його за помічника на одно судно. З цієї зміни він був дуже вдоволений. Він волів провести день на морі, ніж перебути його в школі. Капітан рідко коли бив його, а моряки поводилися з ним майже так, як з товаришем. Він ішов тепер спати, не діставши ні одного удару; тільки тоді, коли треба було вставати, щоб виїздити на море, мати звичайно будила його кількома прочуханцями. Крім того він був гордий, що вже сам заробляв на хліб.

На шістнадцятому році життя був це хлопець здоровий, з правильними, хоч дещо згрубілими від суворої погоди, рисами обличчя, повільний в рухах, як кожний моряк; говорив він мало, всміхався сумовито, і був так само слухняний матері, як тоді, коли мав сім років. На морі показав себе пильним та сміливим, і тому дістав скорше, ніж інші, повну заробітну платню. На дев'ятнадцятому році життя, зваблений капітаном одного корабля, покинув риболовлю і перейшов на фреґат, що плавав до Америки. Втішався тоді повною незалежністю, хоч добровільно пересилав матері частину свого заробітку. Але прив'язання до рідного містечка, спомини про товаришів дитячих літ і, хоч як це дивно видається, любов до своєї рідні, були такі сильні, що по кількох роках покинув мореплавство і взявся знову за рибальство. Проте, почав цю справу вже з кращим приладдям. За час, коли плавав по морі, призбирав трохи грошей, і за них купив судно. Відтоді його доля змінилася.

Василь Маркусь

ОЛЕКСАНДЕР ШУЛЬГИН

Останніми часами завівся у нас звичай щораз частішого святкування в громадських рямках різних ювілеїв наших більших і менших діячів. Святкують п'ятдесятиріччя життя, двацятиріччя громадської чи літературної діяльности, святкують назагал кожну круглу десятку і навіть п'ятку. Немає в цьому нічого злого, тільки що з надуживанням громадських форм такого святкування може понизити назагал вартість тих ювілеїв, які наша громада повинна відзначати і які можуть стати іноді загальногромадською подією. Таким був, наприклад 80-річний ювілей проф. Б. Мартоса, таким є також ювілей проф. Олександра Шульгина, що його скромно відзначено в Ню Йорку в червні ц. р.

Проф. Ол. Шульгин

70 років життя проф. Ол. Шульгина припадає на найдраматичніший період нашої новітньої історії; з того понад сорок років стояв він у центрі українського політичного, а згодом і наукового життя на батьківщині і закордоном. Тому відзначення живої і в доброму здоров'ї перебуваючої між нами, але водночас вже й історичної постаті, є рівночасно відзначенням справи, для якої живе, творив і творить Ювілят.

Близько 70 осіб, які зібралися на вечорі Дискусійного Клюбу Круглого Стола 27-го червня ц. р. в Ню Йорку з метою вшанування проф. Ол. Шульгина, мали змогу з уст багатьох промовців, а головно самого Ювілята пізнати й відчути, кого мала і має в його особі українська нація. Було б не так кривдою для Ювілята, як несправедливістю для нашої громади, якби найширші кола не включилися в це відзначення принаймні спопуляризуванням життя і праці Ол. Шульгина, першого міністра закордонних справ відродженої в 1917 р. української держави, нашого здібного дипломата та видатного історика й публіциста. Ця стаття саме й має це на меті. Треба, щоб наше громадянство довідалося і пізнало діячів нашої новітньої історії, тих, що відійшли, і тих, що ще живуть і працюють між нами, зокрема, якщо діячі такого формату, як проф. Ол. Шульгин.

**

Олександер Шульгин народився 30-го липня 1889 р. в селі Сохвино, кол. Полтавської губернії. По матері походить він із давнього старшинського роду на Полтавщині — Устимовичів, а по батьковій вітці — із старої київської інтелегентської родини. Батько професора, Яків, належав до тієї генерації українських патріотів, що клали підвалини під українське національне життя в другій половині 19 віку. Яків Шульгин — сучасник і співробітник Володимира Антоновича і Михайла Драгоманова, активний член Старої Київської Грамади, дослідник української історії. Його цінна праця про Коліївщину була надрукована в Записках Наукового Т-ва ім. Шевченка; вона цитується й досьогодні як цінне і незаступне джерело з історії цього національно-соціяльного явища в нашій історії 18-го віку. Яків Шульгин фінансував видання „Громади" за кордоном і утримував постійний контакт з Дрогомановим. За свої зв'язки із закордоном прийшлося йому побути п'ять років на засланні.

Любов до історії передав батько синові. До речі, культ історії був своєрідною традицією родини Шульгинів (дальший родич Олександра Яковича був професором історії Київського університету). Молодий Шульгин по закінченні київської гімназії вписався на історично - філологічний факультет Петербурзького університету. Між його видатними вчителями були — антрополог Хведір Вовк, історики Карєєв і Грім. В 1915 р. Олександер Шульгин, як молодий абсольвент університету, залишився асистентом при своїх професорах.

Дім Шульгинів належав до небагатьох у Києві українських домів, де плекалася українська традиція, де розмовною мовою була українська і де, не раз збиралися на таємні засідання українські політичні гуртки. Зайво тут переповідати зміст надзвичайно цікавих і живо написаних спогадів з юнацьких років О. Шульгина. Вони тепер друкуються в „Українській Літературній Газеті" і правдоподібно появляться окремою книжкою. В кожному разі, вони добре ілюструють атмосферу, в якій формувалася генерація діячів і учасників визвольних змагань.

Сам Олександер Якович бере живу участь в українському житті з студентських часів. У квітні 1917 р. Українська Громада в Петербурзі висилає Олександра Шульгина до Центральної Ради в Києві, де він згодом виступав від Радикально-Демократичної партії. В липні 1917 р. О. Шульгин був уведений до другого складу Генерального Секретаріяту, автономного уряду України, на становище ген. секретаря міжнаціональних справ. На цьому становищі О. Шульгин залишився і після проголошення III Універсалом Української Народної Республіки, аж до заавансованої стадії мирових переговорів у Бересті. Він здемісіонував з цього становища, зважаючи на те, що нова політика уряду щодо уклатення мирового договору з центральними державами не йшла по лінії розпочатої ним орієнтації на Антанту та пороблених ним заходів на цьому відтинку. Треба згадати, що Шульгин, ще як ген. секр. міжнаціональних справ, а згодом як перший міністр закордонних справ УНР, нав'язав ряд контактів з представниками Антанти, зокрема Франції і Великобританії в Петрограді і в Києві, щоб здобути підтримку цих країн для українських державницьких змагань. Це ж на період його міністерства припадає визнання Францією й Англією українського уряду та вислання до Києва цими країнами й Румунією їх перших дипломатичних представників при уряді УНР.

Маючи зрозуміння до нової витвореної міжнародної ситуації України і навіть до необхідного кроку — Берестейського миру, все ж О. Шульгин, з політичного і чисто людського боку, вважав за неможливе очолювати українську дипломатію, яка розпочала інший зовнішньополітичний курс. Залишаючися далі в Українській Партії Соціялістів-Федералістів, О. Шульгин льояльно працював у розбудові української державности. На цей час припадає поява його книги „Політика", де зібрані його основні зовнішньополітичні статті і промови та деякі документи із зовнішньої діяльности УНР. Варто відзначити, що це чи не одинока з того чату українська зовнішньополітична публікація. Історик української державности 1917 - 1920 років, не може не бути глибоко вдячним Ол. Шульгину за те, що він подумав у революційний час про таку публікацію. Зважаючи на те, що вона є повним раритетом сьогодні на Заході, варто було б подумати про її перевидання тепер, у 40-річчя нашої державности і 70-річчя її автора.

Всім відомо, що Олександер Шульгин, як і його партія, ставилися неґативно до гетьманського перевороту. Але не зважаючи на це, він думав що з новою владою, оскільки вона творить Українську державу, треба співпрацювати. І тому він приймає іменування на посла до Болгарії, а ще раніше бере участь у мировій делеґації з Совєтською Росією в Києві. В Софії Ол. Шульгин зробив дуже багато, щоб здобути прихильність болгарських політичних і культурних чинників. За короткий час свого перебування там зросли зацікавлення і симпатії до України у цій традиційно русофільській балканській країні.

В 1919 р. Директорія призначила О. Шульгина членом Мирової делеґації УНР в Парижі. Тув він провадив рухливу діяльність з метою здобути для України визнання тодішніх переможців - Антанти і диктаторів нового повоєнного порядку в Евр̆опі. В 1920 році він керував делеґацією УНР в Женеві, яка намагалася там здобути для України членство в Лізі Націй. Не вина Ол. Шульгина ані української мирової делеґації чи всієї нашої молодої дипломатії, що не вдалося нам осягнути успіхів в Парижі і Женеві. Це був для нас надзвичайно важкий ґрунт, мали ми забагато ворогів, а крім цього в самій Україні наші справи не пішли так, як було б потрібно для зовнішньополітичних успіхів. З 1921 р. О. Шульгин очолив дипломатичну місію УНР в Парижі, яка після поступової ліквідації інших наших дипломатичних станиць залишилася єдиною зовнішньополітичною репрезентацією й осередком акції закордоном.

В критичній ситуації національної трагедії — поділу України між чотирьох окупантів, знищення опору на Наддніпрянщині, в умовах розподілу й внутрішніх чварів еміґрації, при занепаді авторитету й популярности уряду УНР серед самих українців, приходилось О. Шулгинові бути одним з дуже близьких співробітників, компаньйонів долі й ідеї покійного Головного Отамана. По смерті Симона Васильовича Петлюри, коли в екзильному центрі УНР настають зміни, а саме із переняттям посту Головного Отамана Андрієм Лівицьким, а прем'єрства Вячеславом Прокоповичем у Парижі, Ол. Шульгин стає знову міністром закордонних справ і на тому пості працює до 1936. Впродовж цих 10-ох років він розвинув активну діяльність дипломатичного й інформативного характеру на різних форумах: в Міжнародній Унії для Ліґи Націй, в Комітеті Дружби Народів Кавказу, Туркестану й України, якого О. Шульгин був головою на протязі двох років, далі на становищі голови Головної Української Еміґраційної Ради. За цей час він персонально зробив ряд заходів, в тому числі й успішних, на форумі Ліґи Націй в справі оборони національного статусу українських еміґрантів. На цей час припадає поява його двох книг французькою мовою про визвольні змагання України: "L'Ukraine et le cochemar rouge" (1927), випущена з приводу процесу Шварцбарда, та "L'Ukraine contre Moscou" (1935). Ця остання праця історично-мемуарного характеру подає синтетичний перекрій українських державних змагань із цікавим з'ясуванням національного та соціяльного тла цих змагань. Ця книга, доповнена оглядом новіших українських змагань, появиться в англійському перекладі у В-ві Спеллера в Ню Йорку.

В тому ж часі появились також дві публіцистичні праці українською мовою: „Без території" (1934), яка є апологією державного центру й концепції УНР, подає цінний огляд зовнішньої діяльности УНР та містить у собі деякі вибрані документи з тієї діяльности, і друга, полемічна праця — „Державність чи Гайдамаччина" (1934), також в обороні концепції і зовнішньополітичних позицій уряду УНР в екзилі.

(Закінчення буде).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Збори Об'єднання Амер.-Українських Ветеринарних Лікарів у Шикаґо

20-го червня відбулося Загальні Збори ОАУВЛ в Шикаґо, в пластовій домівці при 2147 Шикаґо Евню. Приявних на Зборах 25, а кореспонденційним шляхом взяло участь 12 колеґ.

Збори відкрив голова І. Білоскурський та подав зібраним до відома сумну вістку про смерть почесного члена ОАУВЛ проф. д-ра М. О. Ветухова, якого пам'ять Збори вшанували повстанням з місця та однохвилинною мовчанкою. До президії Зборів обрано проф. І. Розгона, Р. Погорецького, М. Мичковського та Я. Данилишина. Зборами проводив кол. М. Мичковський, а секретарював колеґа Я. Данилишин. Опісля слідували ділові наради, а саме звіти голови, секретаря, скарбника, орг. референта, Контрольної Комісії, Ред. Колеґії „Інформативного Листка" та дискусія над звітами. По дискусії Контрольна Комісія поставила внесок на уділення довір'я уступаючій Управі, що Загальні Збори одноголосно прийняли.

Вслід за тим Заг. Збори вибрали нову Управу ОАУВЛ, а саме: проф. д-р І. Розгін — почесний голова; І. Білоскурський — діючий голова; Р. Барановський — заст. голови; А. Базар — заст. голови на Канаду; В. Помірко — секретар; Я. Данилишин — касир; Б. Ткачук — орган. референт; В. Вірщук — бібліотекар і господар.

Загальні Збори вибрали спеціяльну комісію, яка має занятись підготуванням II-го З'їзду ОАУВЛ в 1960 році. Після вичерпання порядку дня Збори закінчено відспіванням національного гимну. Вечером о год. 9-ій відбулася спільна вечеря, на якій були приявні колеґи з своїми дружинами.

В. Г.

Ще про успіхи нашої молоді

(Про успіхи Марії Целюх)

До ряду нотаток про осяги наших молодих українців та українок у різних ділянках знання — додаю цих кілька рядків:

Марія Целюх, донька Степана і Агафії з дому Вовканич, прибула з родичами в 1947 р. з Австрії до Америки. Осіли вони в Ст. Джансвіллі, Н. Й. і там Маруся зараз вступила до 1-ої кляси народ. школи. Школу ту покінчила з дуже добрим поступом і перейшла до Гай скулу в тім самім місті. І в народній школі, і в гай скулі переробляла по 2 кляси на рік, і впродовж 9 літ покінчила ще і рік каледжу. Раз в Дні Полягглих промовляла на цвинтарі і згадала про тисячі поляглих українців, яких нема кому згадувати та відповідно вшанувати.

Директор гай скулу хвалив її прилюдно і зазначив, що новоприбула перевищила місцеві дівчата в науці.

З Ст. Джансвіллу переїхала до Ютики, де вчилася в каледжі, виступаючи на різних наших імпрезах як талановита танцюристка. Каледж закінчила в 1956 році і зараз дістала посаду секретарки у Дженерал Електрик в Ютиці. Тепер працює у Вашингтоні у виховному відділі біля Білого Дому, де є секретаркою і має нагляд над 25 робітницями. Вечорами ходить до університету на виклади. Радо помагає нашим людям дістати працю.

Маруся Целюх і її родичі, є членами УНСоюзу.

Петро З.

● **Урядовець митного уряду** Джан Кіссейн заявив, що від липня 1958-го до червня 1959-го року в'їхало до ЗДА із Канади 1,105,505 авт із 3,137,770 туристами-канадійцями — на 103.970 більше, як в 1957 році.

● **Хоч експорт Канади** чимраз зростає, її торговельний дефіцит в першій половині цього року збільшився майже вдвоє в порівнанні з тим самим часом минулого року. Статистичне бюро обрахувало цьогорічні дефіцити на 97,700,000 долярів. В перших 6-ох місяцях цього року експортовано товарів на $2,416,700,000, — на 1.5 відсотка більше як минулого року ($2,381,300,000).

● **В околиці Нюарку, Н. Дж.**, знайдено біля ставів і болот коло 200 птахів, які отруїлися кормом, що мав у собі „ботулінус токсін" — отруту, яку витворюють бактерії у відсутності вільного кисню. Ця отрута появляється іноді у зле залютованих консервних пушках.

● **Сенат** 6-го серпня одноголосно затвердив Фредеріка Мюллера секретарем торгівлі на місце адмірала Луїса Л. Стравса, який урядував на цьому становищі 8 місяців, не бувши затверджений Сенатом.

ЕТАПИ СОВЄТСЬКОЇ АҐРЕСІЇ

(Закінчення зі стор. 2)

фінляндсь. міст не було, хоч насправді совєтськими бомбами знищено три чверті Виборгу (Віпурі) та ряд малих містечок і населених пунктів.

У 1940 році Москва окупувала Литву, Латвію та Естонію і „визволила з-під панування румунських бояр" українські землі — Басарабію й Буковину. Окупація прибалтійських країн є прямим порушенням договорів, які СССР підписав 1918 року в Берестi Литовському.

Під час другої світової війни СССР „приєднав" маленьку азійську республіку Тану-Тувінь.

По закінченні другої світової війни, в 1945 році, під тиском СССР Чехо-Словаччина передала УССР Закарпатську Україну.

В роках 1945-48 цілком попали під контролю Москви країни східньої Европи: Польща, Мадярщина, Чехо-Словаччина, Болгарія, Румунія, Східня Німеччина, Альбанія і насаджено комуністичний лад в Югославії.

Від Адріятичного моря з півдня і до Балтійського на півночі Москва створила на сході Европи непрохідну залізну заслону.

В роках 1946-49 Москва давала широку допомогу грецьким комуністичним повстанцям, щоб захопити Грецію, але доктрина Трумана 1947 року та допомога ЗДА грецькому урядові врятувати ту країну від совєтської аґресії.

На Близькому Сході через свої комуністичні колони Москва веде підривну діяльність в арабських країнах, і вже 1946 року іранський уряд, у відповідь на совєтське втручання, вимагав, щоб совєтські війська були відведені з північного терену Ірану. Крім того, Москва дала велику технічну й військову допомогу заколотникам Іракові, внаслідок чого постав там прихильний Москві уряд.

По закінченні другої світової війни совєтська армія окупувала північну частину Кореї. В питанні Кореї на Потсдамській конфер. була підписана угода, яка встановлювала демаркаційну лінію по 38 паралелі. Після створення в Кореї народнього парляменту, 1949 року Москва мала відкликати свої війська з Північної Кореї, одначе у 1950-53 р.р. північно-корейська армія перейшла 38-му паралель і напала на Південну Корею. Цей напад інспірувала Москва з поміччю червоно-китайських військ, давши їм своїх інструкторів, авіяцію і всі технічні засоби для ведення війни. Оборона Північної Кореї коштувала ЗДА 33.629 убитих вояків.

В Европі Москва систематично веде холодну війну і втручається у внутрішні справи західньо-европейських країн. Прикладом цього є порушення Ялтинської та Потсдамської угод в питанні Німеччини. Уже 1948 року СССР заблькував західні сектори Берліну, відрізавши наземне з ними сполучення. Постачання західньому Берлінові харчів, палива і інших необхідних матеріялів перервалось. Під час бльокади американські і англійські повітряні сили перевезли в західній Берлін 2.243.315 тонн матеріялів.

Внаслідок минулорічного ультиматуму Хрущова завогнилась нова проблема Берліну. Женевська конференція в справах об'єднання Німеччини зайшла в сліпий кут, бо Москва не має наміру дотримуватись міжнародних зобов'язань і полагоджувати справи дипломатичним шляхом.

Увага! Увага!

КЛІВЛЕНД і ОКОЛИЦЯ!

ДЕНЬ У. Н. СОЮЗУ

ВІДДІЛІВ

50, 102, 108, 112, 180, 233, 240, 251, 291, 295, 328, 334, 336, 358, 364

в неділю, 16-го серпня 1959 р.

на площі

УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

при Hoertz Rd., в Pleasant Valley

ПОЧАТОК — в год. 2:00 по пол.

Буде багато забавок для дітей, а для старшої молоді добірна музика до танців.

НЕСПОДІВАНКИ

Запрошуємо всіх членів УНСоюзу, Громадян Клівленду й Околиць взяти участь у цій забаві.

УВАГА! УВАГА! УВАГА!

В НЕДІЛЮ, 16-го СЕРПНЯ, 1959 р.

О ГОД. 2-ій ПО ПОЛУДНІ

У ЗАЛІ ЦЕРКВИ СВ. НИКОЛАЯ

при Магоной Ст., — МАГОНОЙ СИТІ, Па.

відбудуться

ОКРУЖНІ ЗБОРИ

Відділів УНСоюзу

в яких повинні взяти участь Урядовці й Члени та Конвенційні Делеґати від таких Відділів:

БЕРВИК 164, 338
ЦЕНТРАЛІЯ 90
КОЛДЕЙЛ 201
ФРЕКВИЛ 242, 382
ФРІЛЕНД 429
ГЕЗЛЕТОН 85, 314
МАГОНОЙ СИТІ 305
МАГОНОЙ ПЛЕЙН 28, 365
МЕК АДУ 7, 186
МАЙНЕРСВИЛ 78, 265
МТ. КАРМЕЛ 2
НОРТГУМБЕРЛЕНД 357
ШАМОКІН 1
ШЕНАНДОАГ 98
СТ. КЛЕР 9, 31, 228

На порядку нарад:

1. Справоздання з діяльности.
2. Вибір Окружної Управи та Контрольної Комісії.
3. Ювілейна кампанія УНСоюзу.
4. Ювілейні святкування у 65-ліття УНСоюзу.

У зборах візьме участь:

Д-Р ЯРОСЛАВ ПАДОХ, гол. секретар УНСоюзу.

До участи у Зборах запрошене також усе місцеве Українське Громадянство.

З невимовним сумом повідомляємо Друзів, Приятелів та Знайомих, що з Волі Божої відійшов у вічність 7-го серпня 1959 року, по тяжкій, короткій недузі, МИТРОФОРНИЙ ПРОТ.

о. ПЕТРО БІЛОН

б. капелян Армії УНР.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться в ПОНЕДІЛОК, 10-го СЕРПНЯ 1959 р., в год. 9:00 рано, в церкві св. ап. Петра й Павла в Карнеґі, Па.

ПОХОВАНИЙ буде у ВІВТОРОК, 11-го СЕРПНЯ 1959 року, на цвинтарі української православної церкви в ЗДА в Савт Бавнд Бруку, Н. Дж.

Прибиті горем:

дружина — КЛАВДІЯ БІЛОН
син — ЮРІЙ БІЛОН
донька — ОКСАНА НЕЙБОР

Увага! БЕРВІК, Па.! Увага!

УПРАВА 164 ВІДДІЛУ УНСОЮЗУ в БЕРВІК, Па.

в порозумінні з ЕКЗЕКУТИВОЮ УНСОЮЗУ

— скликає —

на суботу, 15-го серпня 1959 р.

год. 8:00 вечора

в залі Української Кат. Церкви св. Кирила і Методія при Warren & 1st Streets — Berwick, Pa.

ЗБОРИ 164-го ВІДДІЛУ

на які повинні обов'язково прибути всі члени Відділу.

На порядку нарад дуже важні справи Відділу.

На Збори прибуде:

гол. секретар УНСоюзу — ЯРОСЛАВ ПАДОХ.

У ЮНЕСКО

(Закінчення зі стор. 2)

глянути зблизька на „українську" делегацію. На моє щастя, у майже порожній залі за столиком „Україна" стояв один із трьох делегатів. Я підійшла до нього й промовила по-французьки:

— Вибачте, пане, чи говорите по-українськи?

— Звичайно, говорю! — повертаючи до мене голову, зовсім без здивування, відповів молодий ще, сухорлявий чоловік. — А ви українка будете?

— Не тільки бду, але й є українка, — відповіла я на отой доволі дивний зворот, якого часто вживають придніпрянці. — А ви?

— Ну, звичайно українець я ж в українській делегації.

— А котрий же ви з цієї делегації? — і я показала йому список.

— Я Петрачков, секретар. А ви з яких областей України? — питає він мене.

— Я зі Львова.

Він вийняв світлину гарної молодої чорнявої жінки й показав:

— А в мене дружина зі Львова. О, Львів, ви б тепер ні пізнали! Де були руїни, там усе відбудовано, насаджено багато парків, зелені, Львів поширився і став великим містом, розвивається... — почав скоромовкою. Але я його перебила:

— Це все дуже добре, а от скажіть ви мені, чому тут у бібліотеці ЮНЕСКО є тільки 4 українські книжки й ні однієї енциклопедії...

— Про це ми вже постараємося. Тут директоркою бібліотеки є мадам Медведєва.

— Медведєва — росіянка?

— Вак... ні... не знаю, вона, мабуть, натуралізована француженка...

— Ага, тоді розумію, чому немає українських книжок. Але ви, секретар української делегації, повинні подбати, щоб тут були наші книжки. Чому не привезли з Києва?

— Та ми ще не розпакувались...

— А, то у вас є книжки? Чи можна б їх дістати?

У цій хвилині біля нас спинився товстий добродій, чи не отой Бабійчук або ж Демченко і, промовивши до мене „ізвініте", відтягнув мого співрозмовця вбік. А я спокійно стояла й ждала, що воно далі буде. Заля була вже до половини заповнена. Петрачков повернувся й повівся так, як я сподівалась:

— Вибачте, мене кличуть на нараду. Ви хотіли книжок? Я можу вам передати через п-і Медведєву... „Путівник по Києву"... Через кільк аднів зайдіть до бібліотеки, бо може в мене не буде часу самому вам винести... До побачення!

Ось так виглядає секретар української „державної комісії" до ЮНЕСКО та ще й з таким безпечним прізвищем на „ов". Чи знає він бодай, що найостатніший член якоїсь венесуельської чи марокканської делегації може робити в Парижі все, що йому тільки впаде до голови, а розмов без свідків не потребує зразу ж передавати енкаведистам, — невід'ємній частині кожної „делегації"?

Ця розмова так мене знеохотила до цілого ЮНЕСКО взагалі, що мене вже й зовсім не тягнуло до залі нарад, цим разом ч. 6, де якийсь голова голляндець дав слово голові делегації Ляосу чи Камбоджі. Тому я вельми зраділа, коли побачила на місці „МММ" їхню секретарку п-і Делєм. Передавши їй коротке звідомлення з ранішньої сесії, я попрощалась з нею й чимскоріше висмикнулася з залі.

Виходячи з будинку, я попрямувала ще до „Японського саду" влаштованого в одному із дворів, поміж будинками. І оцей штучний, обкладений камінчиками, з мініятюрними терасами, ставочками, водограями й кактусами садок чомусь дуже нагадав мені оту штучну й закам'янілу атмосферу ЮНЕСКО, цієї інституції, що начебто має сприяти поступові, науці й братерству народів, а на ділі сприяє московській тупоумності й темноті, загарбництву чужих земель і поневоленню іших народів з далеко вищою культурою, знанням і талантами за неї...

З НОВИХ ВИДАНЬ

На службі рідного народу

Так називається ювілейний збірник ОУК*), що вийшов недавно в Канаді, власним виданням організації, дбайливо оформлений, на добірному папері, про 25-літню діяльність.

Спала ж ідея розкласти труд написання майже в цілості на своїх же членок і спала щасливо: в доборі свіжих статтей і передруку деяких старих, хай дещо звучить повторно, вийшло живо, цікаво, щиро, підперто відповідними архівними матеріялами, ще й ілюстровано багатьома фотознимками. І добре, що поряд себе стали ймення голів управ і звичайних членок, талановитих, вправних публіцисток і невправних, жінок різних інтелектом, освітою, здібностями, характером, віком, висловом, раніш прибулих і пізніш, але чей однаково перейнятих ідеєю, як найкраще послужити свому народові.

Якщо вже нікого з нас не здивують добрий зміст, мудрі думки, великий розгляд під давно відомими і менше відомими йменнями громадських діячок і публіцисток, як і редакторки збірника — Ірини Книш, яка своєю монографією про Франка вже показала свою майстерність, треба подивляти ту велику, широку працю, виконану за 25-ліття. А які то тяжкі були початки! І напевно, лише глибоко закоріненою любов'ю нашої селянки до свого, до Краю та відданою працею провідниць і членок так спонтанно зростало об'єднання, духово перероджуючи, гуртуючи в національно одне.

Дуже зворушують описи наших „заробітчанок", як то вони подавались на чужину, як поневірялись, безрадні; як організувались у товариства, не знаючи, як братися до діла, лише з одним гарячим бажанням допомогти своїм і не загубитися в чужому морі; як ріс порив від стихійного націоналізму до організаційного, з ясно поставленими завданнями, вже не тільки освідомлюючо - громадсько - народними, культурно - освітніми, льокально - допомоговими, а й на допомогу в обороні своєї вужчої й соборної батьківщини. Описи щирі, сердечні, безпретенсійні, без хизування, із глибоким відчуттям самозрозумілої повинности послужити чим тільки можеш. Де-де ті описи аж поетичні, де-де прозраджують не тільки відданість патріотки, а й відданість до свого діла мистця.

А в статтях провідниць — широкий розгляд громадський і політичний, ерудиція, організаційний хист, що імпонує, викликає сум за втраченими силами, які вже відійшли: подає найкращі надії на будуччину. Ще є кому стояти у керми, вести, і включаються молоді сили, а завдання ширшають і ширшають. Від організаційних клітин — до спільних надбудов. Від завдань льокальних — до спільнонаціональних. Від просвіти до вищого культурного процесу. Одначе просвіта і досі актуальна, виховала покоління високосвідомих одиниць, культурних діячів і підцінювати її молодим поколінням не слід, бо в її основі — здорове ядро. І добре, що вона стоїть поруч.

Що ще цінне в збірнику? — Загальна тенденція гармонійної співпраці з усіми жіночими об'єднаннями, подання документів, архівних матеріялів, — що в цілості тільки підвищує інтерес до збірника і значення його для майбутнього історика.

О. Лятуринська

*) На службі рідного народу. Ювілейний Збірник Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб. У 25-річчя від заснування (1930—1955) за редакцією Ірени Книш. Видання Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб. Вінніпеґ, сторін 500.

Український Народний Союз і „Свобода" це твердиня українців у вільному світі, які мають за собою 65-літню історію провідництва в політичних, соціяльних та культурних змаганнях нашої іміграції в Америці.

Смертність між курцями є на два рази більша в порівнянні з некурцями

Вашингтон. — Д-р Гаролд Ф. Дорн, який працює в Крайовому Інституті Здоров'я, опублікував у місячнику Уряду Публічного Здоров'я „Звіт про публічне здоров'я" статтю, в якій стверджує, що наукові статистичні досліди виявили, що смертність між курцями внаслідок всіх родів недуг є на два рази більша як між некурцями. До цих курців він зараховує так званих „сильних курців" (геві смовкер), які викурюють по дві і більше пачок цигарок денно. Він гадає, що курці люльок і сиґар виставляють себе на трохи менше ризико вчаснішої смерти в порівнянні з тими, які затягаються димом цигарок. Свої досліди він опирає на обсерваціях 200,000 військових ветеранів, яких досліджували перед смертю. Д-р Дорн ствердив ще такі факти: 1. Смертність від пістряка легенів між курцями, які викурюють денно по більше як по одній пачці цигарок є на 16 разів більша як між некурцями. 2. Смертність між звичайними курцями (до однієї пачки денно) внаслідок коронарної недуги серця є на 63 рази більша як між некурцями. 3. Смертність між звичайними курцями внаслідок бронхіту та споріднених недуг, недуги печінки (кіркосіс), боляка на шлунку або на дванадцятці, пістряка горлянки є два рази більше в порівнянні з тими, які не знають, що це таке курення. Стаття подає тільки статистичні дані, проти яких не можна виставити жадних арґументів.

ЗДА стараються про полегші в торгівлі з Европою

Вашингтон. — Представник департаменту торгівлі заявив, що ЗДА мусять старатися про полекші в обмеженнях американського експорту до Европи, бо деякі тамошні держави ведуть дискримінаційну політику у відношенні до американських товарів. Ця американська акція неофіційно почнеться у вересні ц. р., коли у Вашингтоні відбуватимуться річні збори Світового Банку і Міжнародного Монетарного фонду. Після того державний департамент почне акцію шляхом дипломатичних переговорів. Американські торговельні кола гадають, що одночасно зі збільшенням і поширенням світової торгівлі і продукції чужі країни повинні дати ЗДА такі самі привілеї, з яких і вони користають у відношенні між собою. Збільшення американського експорту припинило б відплив американського золота до Европи, який триває вже другий рік. Коли б вдалося збільшити експорт ЗДА до Европи, тоді знищили б арґументи американським протекціоністам, які закликають уряд відсепаруватися від світу та дбати тільки про свою країну.

Т-во Прихильників Армії ЗДА вимагає збільшити її до одного мільйона вояків

Вашингтон. — Товариство Прихильників Армії ЗДА на своїх річних зборах прийняло численні резолюції, в яких, між іншим, повторило своє давніше домагання, щоб наземну армію, яка тепер виносить 870,000 вояків, а минулого року стан її становив 900,000, — збільшити до одного мільйона. Членами цього товариства є колишні вояки й цивільні особи, які підтримують армію. Вони закликають уряд виготовити таку стратегію, яка могла б протиставитися керованим ракетам СССР, а також і тій великій наземній армії, яку втримує Москва. Численні промовці підкреслювали те, що уряд краще опікується іншими родами зброї і занедбує наземну армію. Директор армійського бюджету генерал майор Дейвід В. Травб казав, що він потребував би понад 4 більйони долярів на те, щоб заспокоїти всі потреби армії, яка з 39 більйонового бюджету на оборону дістала тільки $9,350,000,000.

Рокефеллер в найближчому році плянує зменшити стейтові податки

Олбані, Н. И. — Губернатор Рокефеллер вже тепер запланував, щоб стейтові податки в 1960—1961 році були менші від двох більйонів долярів. Якщо губернаторові вдасться зменшити стейтові видатки, які цього року запроєктовані на рекордову суму 2,018,000,000 долярів, то найближчий фінансовий рік був би першим роком від 1944 року, коли стейтовий бюджет буде меншим від попереднього року. Губернатор Рокефеллер поінформував голов всіх департаментів, щоб не вимагали більше грошей в 1960—1961 році, а крім того, щоб старалися зменшити на 5 відсотків видатки у фінансовому році 1959—1960. Це буде можливе зробити у видатках, призначених на ведення урядових аґенцій, і тим способом заощадити 33,800,000 долярів, це значить, що бюджет в 1960—1961 виносив би 1,984,000,000 долярів, і був би менший від двох більйонів долярів. Губ. Рокефеллер хоче виявити себе добрим економістом і фінансистом, що буде важливим арґументом у змаганні за кандидатуру на президента. Але сам губернатор заявив своїм співробітникам, що треба буде великих зусиль, щоб зменшити стейтові податки в найближчому фінансовому році, бо тяжко буде зменшувати видатки на такі конечні справи, як шкільництво, будова шляхів, добродійність і т. п.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ЛІНДЕН, Н. Дж. — Т-во ім. І. Франка, Відд. 306, повідомляє своїх членів, що Місячні Збори відбудуться в суботу, 15-го серпня 1959, в год. 7:30 веч., при 610 Van Bueren Ave. Проситься всіх членів прийти, бо маємо важні справи до вирішення. Хто з членів виїжджає на вакації, хай принесе свою вкладку до секретаря — 19 E. Price St., Linden, N. J. Просимо також привести нових кандидатів на членів УНСоюзу. — С. Береза, предс.; І. Ошуст, кас.; А. Андрійців, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — С-во Пресв. Діви Марії, Відд. 112, повідомляє, що Місячні Збори відбудуться в неділю, 16-го серпня 1959 р., по 3-ій і 4-ій Службі Божій, в парохіяльній залі. Просимо відібрати чеки-дивіденду, бо поштою не будемо висилати. — А. Купер, секр.

БРУКЛИН, Н. И. — Т-во „Запорозька Січ", Відд. 325, подає до відома місцевим і позамісцевим членам, що Місячні Збори відбудуться в суботу, 15-го серпня 1959 р., в год. 8-ій точно, в залі УНДому під ч. 216-218 Гренд вул. Управа просить членів прибути на Збори, з огляду на важливість деяких справ, як справа Пікніку, який Т-во „Запорозька Січ" і Т-во Союз Українок спільно уряджують 30-го серпня 1959 р., в Польсько-Парохіяльнім Парку — Сотери Булевард, Джемейка, Л. Ай. — И. Лисогір, предсн.; В. Цюпа, фін. секр.; В. Проць, кас.; І. Малик, рек. секр.

ДІТРОЙТ, Миш. — Управа Б-ва ім. св. о. Миколая, Відд. 175 повідомляє членів, що Місячні Збори відбудуться в суботу, 15-го серпня 1959 р., в год. 6-ій веч., в УНДомі при Martin вул. Проситься членів прибути, вплатити членські вкладки та вирівняти залеглості і забрати свої дивіденди-чеки. — Т. Грицай, предс.; І. Кальниченко, кас.; С. П. Крупка, секр.

Посмертні Згадки

Степан АТАМАНЧУК, — член Відд. 8 УНСоюзу в Йонкерсі, Н. И., помер 31-го липня 1959 року, по довгій і тяжкій недузі, на 77-му році життя. Покійний походив із села Доля Войнилівська, пов. Калуш, Зах. Україна. Полишив у великому смутку дружину Софію, 4 замужні доньки та 2-ох синів: Василя і Михайла. Похорон відбувся із пох. заведення до церкви св. Арх. Михаїла. Поховано на St. Joseph Cemetery. — В. Й. П.!

В. Мандзій

Анна РАГРІЙ, — довголітня членкиня Т-ва ім. Т. Шевченка, 252 Відд. УНСоюзу в Шикаго, Ілл., померла 27-го червня 1959 р., на 61-му році життя. Покійна походила із села Добряни, пов. Стрий. Полишила у смутку доньку, зятя і внуку. — В. Й. П.!

Когут, секр.

Марія ОСЦЮК, — довголітня членкиня Т-ва ім. Б. Хмельницького, Відд. 137 УНСоюзу в Вест Істон, Па., померла 24-го липня 1959 р., на 66-му році життя. Покійна походила з міста Глиняни, пов. Перемишляни, Зах. Україна. Полишила у смутку мужа Івана, доньки: Марію і Анну, сина Максима, 2 внуків та 2 правнуків. Похорон відбувся 28-го липня 1959 р., з греко-кат. церкви св. Духа, при участи Родини, Членів Відділу і Знайомих. Покійну похоронено на церковнім кладовищі. — В. Й. П.!

С. Колодруб, секр.

РОЗШУКИ

Микола ГНАТІВ, зі села Викоти, пов. Самбір, Зах. Україна, пошукує **МИХАЙЛА ГНАТЕВА** або його Рідню. Голоситись на адресу:
Joanna FEDIW
71 Randolph Avenue
Jersey City, N. J.

Шукаю адреси сестри Катерини ФЕДАК і брата Захарка ФЕДАК, дітей Демка із с. Говилів Малий, пов. Копичинці, Зах. Україна. Сестра Катерина мала після останньої війни виїхати до ЗДАмерики з Німеччини, а брат Захарко виїхав до Канади 1911 року. Вістку проситься подати на адресу:
Olena STECYSZYN
2017 West Superior Street
Chicago 12, Illinois

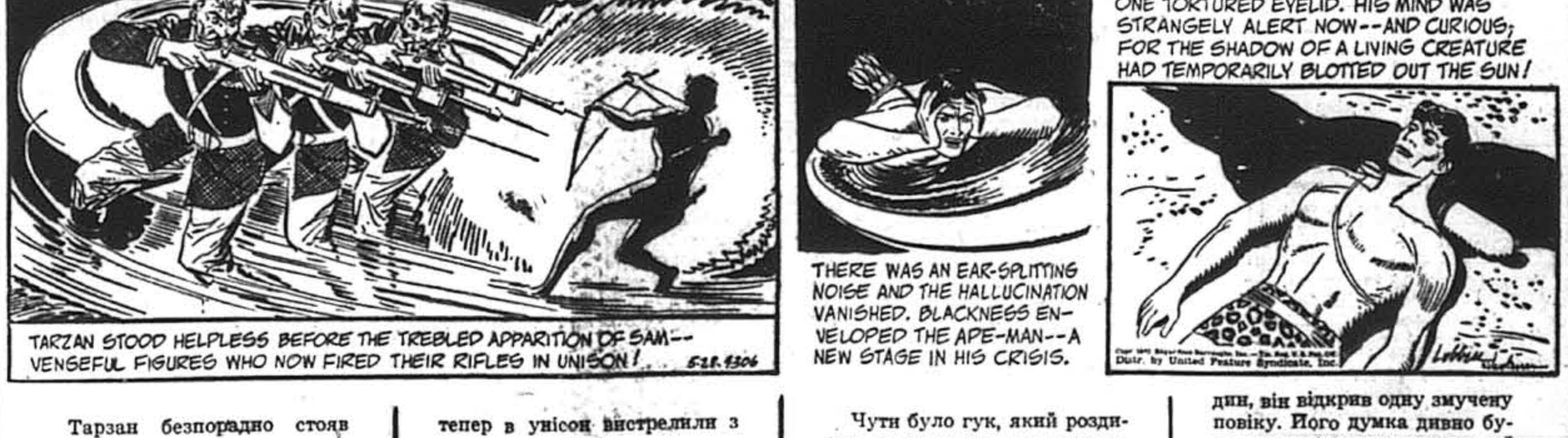
СОФІЮ ФЕДЧИШИН, доньку Степана і Розалії, що народилась в березні 1927 року в с. Елеховичах на Львівщині, пошукує мама.

Хто знав би щонебудь про Софію Федчишин, просимо сповістити канцелярію ЗУАДКомітету на адресу:
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
866 N. 7th Street
Philadelphia 23, Pa.

Книжка й часопис — найнеобхідніші в домі культурної людини

ТАРЗАН, ч. 4,306. Дивна тиша.

Тарзан безпорадно стояв перед потрійною появою Сема... Мстивих постатей, які тепер в унісон вистрелили з своїх рушниць

Чути було гук, який роздирав вуха, а привиди щезли. Темінь огорнула мавполюда... Нова стадія його кризи.

Вкінці, після численних годин, він відкрив одну змучену повіку. Його думка дивно була заалярмована тепер... І зацікавлена, бо тінь живого сотворіння тимчасово заслонила сонце!